

THUIS IN ARNHEM

Verkiezingsprogramma 2018-2022 CDA Arnhem

Vastgesteld door de ALV op 26 oktober 2017

Voorwoord: thuis in Arnhem

‘Thuis in Arnhem’; een thema dat ons allen eigenlijk meteen raakt. Want hoort het daar eigenlijk niet om te gaan in de lokale politiek? Dat je met elkaar zorgt dat je thuis bent? In je eigen stad, met elkaar? Thuis is dichtbij, thuis zie je naar elkaar om, het is er geborgen en gezellig, maar er zijn ook huisregels en er moet gewerkt worden voor de kost.

Arnhem is een stad met zorgen. Maar eigenlijk gaat er ook veel goed. Door de crisis heen is er flink geïnvesteerd om onze stad mooier en beter te maken. Daar willen we graag mee door gaan. We willen doorbouwen aan het centrum, de woonkamer van de stad. Maar we willen ook het accent verleggen van het centrum naar de wijken.

Met ‘van wijken weten’ wordt er op ingezet dat we dichterbij de inwoner zitten, zodat we de schaarse Euro’s gericht kunnen besteden. En die inwoner? Dat is gewoon de meester voor de klas van onze kinderen, de wijkagente, de baliemedewerker, gewoon onze buurman.

Dichterbij de mensen betekent dat je weet wat er leeft. Bijvoorbeeld dat onze kinderen veilig naar school kunnen oversteken, hun lokaal te klein is, airbag uit de auto gejat wordt of de koeriersdienst te hard door de straat scheurt.

Misschien kunnen we er niet altijd direct wat aan doen, maar we kunnen wel zorgen dat we direct contact zoeken met ‘onze burens’ en zorgen dat we dichtbij zijn. Dat zal niet altijd makkelijk of fijn zijn. Maar we zijn er voor onze burens; we zien naar elkaar om. In de gemeenteraad komen we niet alleen onze eigen mening overbrengen, maar als spreekbuis van de inwoner komen we ook vertellen wat er leeft in de stad. En daarom zijn we met elkaar Thuis in Arnhem!

Om dit waar te maken, om ècht van wijken te weten, moet dus niet alleen de gemeente veranderen, maar ook de politiek, dus ook wij, de lokale CDA fractie. Om dit waar te maken, is niet alleen het programma belangrijk, maar ook de wijze waarop we het hanteren en realiseren. Vooral daar zal de komende vier jaar de aandacht van het bestuur naar uitgaan.

Wij danken de programmacommissie CDA Arnhem voor het opstellen van dit programma. De commissie heeft het samen met de stad geschreven. Leden, inwoners en veel Arnhemse en regionale organisaties hebben actief hun bijdragen hieraan geleverd. De programmacommissie CDA Arnhem bestond uit Maarten van Rijbroek, Steven Bangoer, Jan Hutten en Klaartje van Dillen-Koorn.

Arnhem, 26 oktober 2017

Het bestuur

1. Inleiding

Arnhem is in beweging en de ontwikkeling is positief. Het vorige verkiezingsprogramma werd geschreven in een tijd midden in de crisis. De komende raadsperiode kenmerkt zich door extra en gerichte investeringen in de kwaliteit van wijken en mensen. Het programma slaat een optimistischere toon aan waarbij Arnhemmers worden uitgedaagd maximaal de eigen kracht te benutten en mee te doen binnen Arnhem. Aanvullend loopt het CDA niet weg voor stevige keuzes rondom de veiligheid thuis, op school en in de openbare ruimte. Onze speerpunten voor de komende jaren zijn de volgende:

1. *De wijken en het centrum worden groener vanuit zowel leefbaarheid als ook duurzaamheid, Stadsblokken-Meinerswijk ontwikkelt zich tot ons 'Central Park'.*
2. *Iedere Arnhemmer draagt bij aan de stad en benut zijn/haar talenten. Dit kan via vrijwillige inzet in de wijk of een vereniging, via werk en via (mantel)zorg voor een ander. Armoede wordt mede bestreden via gerichte inzet op verkrijgen van werk.*
3. *Arnhem is een gastvrije stad. Dit vertaalt zich via een rijk aanbod van verenigingen en cultuur en lagere parkeerlasten in het stadscentrum.*
4. *Ondernemers krijgen maximale kans om zich te ontplooien en het onderwijs moet aansluiten op de vraag vanuit de samenleving. Lokale (jonge) economische toppers verdienen gemeentelijke ondersteuning.*
5. *Arnhemmers met een voorziening in het Sociaal Domein krijgen de noodzakelijke steun. Misbruik van voorzieningen wordt actiever aangepakt en steviger bestreden.*
6. *Herwaardering van normen in de openbare ruimte en waardering voor inzet van Arnhemmers. Ondeugdelijkheid wordt bestreden.*
7. *Arnhemmers beheersen de Nederlandse taal. Nieuwkomers én oudkomers worden maximaal uitgedaagd om snel en actief te integreren.*

Het CDA wil deze coalitieperiode € 10 miljoen extra in bovenstaande onderdelen investeren.

Arnhem komt uit de steigers. Letterlijk de komende jaren bij de Eusebius. Onze toren staat symbool voor de herstelfase die Arnhem opnieuw heeft ingezet. Het CDA is trots op de bereikte resultaten in de afgelopen raadsperiode en de betrokkenheid van wethouder en fractie hierin. Het CDA noemt:

- ✓ Van Wijken Weten: Vernieuwde aanpak om inwoners mee te laten beslissen.
- ✓ Aantrekkelijk maken van de binnenstad: Jansbeek, Filmtheater, herinrichting Markt, herstel Eusebius, uitbreiding en renovatie Museum Arnhem.
- ✓ Zorg voor het groen in de stad: deze periode zijn 2.000 nieuwe bomen geplant.
- ✓ Doorontwikkeling Airborne herdenkingen in combinatie met museum bij de brug.
- ✓ Aanpak wateroverlast problematiek.
- ✓ Geen onnodige lastenverzwaring in moeilijke tijden.
- ✓ Zorg voor kwetsbare inwoners door doorontwikkeling Presikhaaf bedrijven.
- ✓ Gedegen invoering van nieuwe taken Jeugdzorg en WMO.
- ✓ Herstructurering binnenring en wegenstructuur Arnhem (plus bomenaanplant).
- ✓ Transitie PHB, start Scalabor
- ✓ Onder de ondernemers, ruimte voor ondernemerschap, grenzen Pwet, hennepeteelt, Ahrend schoolmeubelen
- ✓ Wateroverlast aanpak Hittestress aanpak, groene bushalte
- ✓ Visie stadslandbouw
- ✓ Meest succesvolle WSP van NL volgens SZW Regionaal partneroverleg in harmonie
- ✓ Bijna 2000 bomen geplant inzake Dierenwelzijn agenda
- ✓ Historisch cultureel erfgoed, beek Sacre Coeur, Brinkman Vissergemaal, dialogen over in stand houden parken voor de toekomst

- ✓ Haven kades, dialoog met gebruikers, walstroom, Parkline services
- ✓ Airborne ontwikkelingen in de regio en in de stad
- ✓ Veluwe zoom ontwikkelingen, Gelderse Arcadië via inzet Veluwe alliantie
- ✓ Ontwikkeling Centrum Zuid, Decathlon, Euroscop, WC Kronenburg
- ✓ Wc Presikhaaf ontwikkelingen ruimte daarom heen
- ✓ Van Wijken Weten, specifiek aanpak groot onderhoud Spijkerkwartier, Geitenkamp Markt van de toekomst (verzelfstandiging)
- ✓ Gele Rijdersplein

Het CDA is een betrouwbare en stabiele partij. Een partij waar zowel sociaal zwakke als economisch krachtige inwoners op kunnen bouwen. Een volkspartij voor jong en oud, opkomend voor alle wijken, van Rijkerswoerd tot Schaarsbergen en van Klingelbeek tot Malburgen.

2. Speerpunten CDA Arnhem 2018 - 2022

Het CDA wil de komende jaren de volgende zaken binnen de gemeente Arnhem bereiken:

1. Thuis in Arnhem

- ✓ Arnhem is een stad waarin iedereen welkom is, maar waar normen en waarden hoog in het vaandel staan. Teugelloosheid wordt in de openbare ruimte, het onderwijs en op het werk actief bestreden in afstemming met ouders, onderwijs en waar nodig de politie.
- ✓ Arnhem wordt weer het Hofje van het Oosten. Het centrum mag nog groener: de Jansbinnensingel wordt aangevuld met nieuwe bomen zodat de kale plekken gevuld zijn. In de gehele stad worden bij wijkontwikkeling kwalitatief hoogwaardig groen gepland, zowel voor de leefbaarheid als versterker van persoonlijke ontmoetingen, als vanuit duurzaamheid. De platte daken van openbare gebouwen in de hele stad moeten groener. Het CDA promoot stads- en geveltuinen.
- ✓ De stad bruist van energie. Dit betekent een blijvend hoogstaand cultureel aanbod en festiviteiten in zowel de binnenstad, in onze parken en in de wijken.

2. Sociaal Arnhem

- ✓ Iedereen is waar mogelijk actief. Het onderwijs moet aansluiten op de vraag van de arbeidsmarkt. De gemeente draagt bij aan scholing voor de kwetsbare inwoners. Ook eigen personeel van de gemeente krijgt extra opleiding als ze boventallig worden. Iedere Arnhemmer wordt uitgedaagd om 'een leven lang te leren' en daarmee aansluiting te houden bij de ontwikkelingen vanuit de arbeidsmarkt.
- ✓ Activering van werkzoekende jongeren, statushouders en Arnhemmers in de uitkering of bijstand wordt breed ingevoerd. Daarbij is beheersing van de Nederlandse taal een basisvoorwaarde. Aan de hand van veelzijdige pilots moet worden ervaren hoe bij kansrijke Arnhemmers het uitvoeren van vrijwilligerswerk bijdraagt aan het vinden van een baan.
- ✓ Voor elke zorgvraag in Arnhem is er een passend antwoord, vastgelegd in een beschikking. Meestal wordt de oplossing gevonden dichtbij huis, soms ook niet. Daarom is de zorg in Arnhem eenvoudig en goed geregeld, met respect voor iedere Arnhemmer en zijn of haar achtergrond. Nu de gemeente gewend is aan de uitvoering van de nieuwe zorgtaken wil het CDA de huidige werkwijze

handhaven. Waar nodig verbeteren, maar vooral geen grootschalige wijzigingen doorvoeren.

- ✓ Uitkeringen vormen de basis voor toeleiding naar werk. Kansrijke Arnhemmers worden met werkgevers in contact gebracht. Via een pilot kan gekeken worden of arrangementen zijn te verzinnen waarin een deel van de uitkering aan de werkgever wordt overgemaakt, met als voorwaarde een baangarantie bij bewezen kwaliteiten.
- ✓ Eenzaamheid wordt aangepakt en de participatie van kwetsbare inwoners wordt vergroot. Dit zodat een ieder optimaal in Arnhem talenten benut. Het CDA wil extra budget hiervoor vrijmaken, in nauwe afstemming met de wijkteams. Zij zijn in de wijken met onze inwoners aan zet.
- ✓ Met ouderenorganisaties in overleg over inzet van het budget voor armoedebeleid onder senioren, met oog voor de verborgen armoede.

3. Veilig in Arnhem

- ✓ Thuis, op straat en digitaal moeten Arnhemmers veilig zijn. Voor huiselijk geweld moet aandacht zijn in de sociale wijkteams, Arnhemmers zelf bewaken met de politie de openbare ruimte en de gemeente investeert haar gegevensbeheer zodat datalekken worden voorkomen en de privacy van inwoners is gegarandeerd.
- ✓ Het aantal coffeeshops wordt op het huidige aantal gemaximeerd. Alle coffeeshops openen pas na 12.00 uur haar deuren (tot middernacht) en zijn 's ochtends gesloten.
- ✓ Uitval of het niet meedoen van veelal allochtone jongeren moet worden voorkomen. Met een aantal wijkplatforms, sportverenigingen, kerken en moskeeën worden hierover afspraken gemaakt.
- ✓ In het collegeakkoord komt een stevige integratieparagraaf ter voorkoming van enclavewijken, inwoners die afhaken in de Arnhemse samenleving en ter bestrijding van jihadisme. In Arnhem is geen plaats voor geradicaliseerde inwoners: Zij zijn in beeld en (re)integratie is de norm.
- ✓ meldpunt 'Veilig Thuis' moet beter bekend worden zodat tegen geweld of ontspoorde mantelzorg eerder maatregelen kunnen worden genomen.

4. Verkeer in Arnhem

- ✓ De luchtkwaliteit in de stad verbetert. Op de Jansbinnensingel en in het centrum worden vervuilende (vracht)auto's, brommers en scooters maximaal geweerd.
- ✓ De parkeertarieven op de donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond tussen 17.00 en 21.00 uur worden verder gereduceerd. Dit zodat ondernemers en horeca worden uitgedaagd om de verkoop naar de vooravond te verschuiven en de beleving in Arnhem na werktijd wordt vergroot.

5. Economisch Arnhem

- ✓ Stimulering ondernemersklimaat: Met winkeliers wordt draagvlak gezocht om op de donderdag-, vrijdag- en zaterdagavonden de winkels langer open te houden. Dit in combinatie met een gunstig parkeertarief.
- ✓ Arnhem en Nijmegen bundelen inhoudelijk de krachten richting provincie [blijvend met het programma Bruisende Binnensteden van de provincie Gelderland], Rijk en Brussel. De Arnhemse parels energie/duurzaamheid, cultuur, sport en gezondheid worden beleidsmatig en financieel ondersteund. Dit met als doel een florerende arbeidsmarkt in Arnhem én de regio.

6. Wonen in Arnhem

- ✓ Nieuwbouw van huurwoningen in juist het midden en hogere segment wordt gestimuleerd. Met woningstichtingen worden convenanten gesloten zodat extra huurwoningen worden gebouwd die duurzaam en levensbestendig zijn.
- ✓ Particulieren krijgen de ruimte bij het bouwen van mantelzorgwoningen.
- ✓ Bij nieuw- en herbouw wordt ingestoken op een kleiner percentage huurwoningen. Het CDA zet in op een stad met meer economische balans en meer draagkracht. Juist hierdoor kan duurzaam meer budget richting minima worden geïnvesteerd. Ook regiogemeenten leveren hun bijdrage.
- ✓ Wonen in en aan de rand van de Arnhemse binnenstad is in trek. Het versterkt de economische structuur én de veiligheid van de stad en voorkomt leegstand en verpaupering. Het CDA wil dat deze beweging krachtig wordt ondersteund.

7. De Gemeente Arnhem

- ✓ Budgetten in het Sociaal Domein worden gebundeld tot 1 budget. Aanvullend vinden gerichte investeringen in ICT plaats zodat de privacy wordt gewaarborgd.
- ✓ De OZB tarieven wordt met slechts de CBS-indexatie voor inflatie verhoogd. De gemeente moet in de basis functioneren binnen de middelen die zij vanuit Rijk, provincie, bedrijven en inwoners ontvangt.
- ✓ Gebruikt een mix van communicatiemiddelen (ook filmpjes en Pictogrammen) zodat alle senioren daadwerkelijk worden bereikt, met oog voor de (culturele en etnische) verschillen.
- ✓ stimuleert onafhankelijke cliëntenondersteuning bij keukentafelgesprekken.

Bijlage CDA Arnhem 2018 - 2022

1.1 Thuis Voelen in Arnhem

Arnhem is een stad waarin plaats is voor iedereen. Arnhem is een stad met een relatief jonge bevolking. Gelukkig gaat het met veel inwoners in Arnhem goed. Specifieke groepen vragen aandacht om extra zorg en begeleiding. In de basis is ieder mens verantwoordelijk voor zijn eigen leven en zijn eigen geluk. Helaas kan niet elke inwoner deze verantwoordelijkheid dragen. De gemeente is er voor om hen hierbij op weg te helpen. Ons motto is: Iedereen voelt zich thuis in Arnhem en doet mee.

Arnhem is een stad van wijken, met ieder een eigen identiteit. Inwoners moeten zich thuis voelen in hun straat en wijk. Ook een mooie binnenstad vergroot de tevredenheid. Veel inspanningen zijn er verricht om de binnenstad de huiskamer te laten zijn voor de Arnhemmers. We noemen omgeving van het station en de Markt, de uitbreiding van het Muis Sacrum, maar ook de renovatie van winkelcentrum Presikhaaf en de daarop aangepaste inrichting van de omgeving. De wijken Presikhaaf en Malburgen zijn en worden verder opgeknapt. De uitbouw van Schuytgraaf komt weer op gang.

De gemeente zal moeten blijven investeren in de wijken om achteruitgang te voorkomen. Met Van Wijken Weten wordt steeds actiever met inwoners afgestemd wat zij in de wijken willen; een ontwikkeling die naadloos aansluit bij onze visie vanuit gespreide verantwoordelijkheid en subsidiariteit. In de wijken wil het CDA:

- Een veilige, verlichte omgeving; toegankelijke en veilige voetpaden en wegen.
- Extra groen en bankjes om te ontspannen of voor ontmoeting.
- Meer speelgelegenheid voor de oudere jeugd.
- Ontmoetingsplekken in de openbare ruimte en/of in wijkgebouwen.
- Vervoer van deur tot deur voor inwoners met een beperking.
- Breedbandvoorzieningen op orde.

Arnhem kenmerkt zich door een diversiteit aan wijken. De voormalige krachtwijken zijn stevig vooruit gegaan, al blijven sommige inwoners kwetsbaar. Er zijn ook wijken, zowel in Noord als Arnhem-Zuid waar de inwoners meer te besteden hebben. Daar kan echter de eenzaamheid, het meedoen in de samenleving of het niet langer passend zijn van de woning (i.v.m. ouderdom) voor problemen zorgen. Voorkomen moet worden dat wijken afglijden: In met name Rijkerswoerd, Elderveld en De Laar zijn signalen dat zich dit voordoet. Maatwerk is noodzakelijk. Via Van wijken weten staan de medewerkers van de sociale en fysieke teams in nauw contact met de inwoners. Aan de keukentafel en tijdens wijkbijeenkomsten worden oplossingen gezocht. Het CDA Arnhem wil:

- Van wijken weten volledig ondersteunen en verder uitbouwen.
- In 2019 een evaluatie zodat nog effectiever beoordeeld kan worden hoe 'van wijken weten' meerwaarde kan hebben. Uit deze evaluatie moet ook blijken of budgetten tussen wijken verschoven kunnen worden (van pracht- naar krachtwijken).

1.2 Omgaan met Elkaar

Het CDA staat voor een sterke samenleving. Samen leven vraagt inzet van iedereen. Inwoners zijn verbonden met hun familie en vrienden. Maar van inwoners verwachten wij ook een fatsoenlijke houding ten opzicht van hun burens, aandacht voor de medemens (mantelzorg) en inzet voor de wijk via vrijwilligerswerk. Samen leven staat ook voor respect voor elkaar en elkaar kunnen aanspreken als iets je niet bevalt. Het CDA Arnhem wil:

- Op de scholen en in het verenigingsleven aandacht voor de Nederlandse normen en waarden, vrijheden, respect voor minderheden en dagelijkse omgangsvormen.
- Dat iedereen mee doet, ongeacht godsdienst, geslacht of seksuele voorkeur. Arnhem steunt de Coming Out Dag en behoud van het gaybrapad.
- Keihard optreden tegen elke vorm van geweld die richting een persoon, zijn denkbeelden, seksuele voorkeuren of levensovertuiging gericht is. Streng optreden tegen wangedrag in straten en op de pleinen, inclusief agenda met:
- Stevige aanpak van wietteelt (o.a. overlast, brandgevaar), al dan niet via de plukwetgeving en
- Extra aandacht voor het pesten in de buurt, op scholen en op het werk en het risico op afpersen via de sociale media verkleinen.

1.3 Eenzaamheid

Naar elkaar omkijken is in een stad als Arnhem niet vanzelfsprekend, veel mensen vallen tussen wal en schip en hebben te kampen met eenzaamheidsgevoelens. Sociale en financiële armoede zijn voor het CDA top prioriteiten om aan te pakken. Deze mensen sluiten zich af van de maatschappij. Het CDA Arnhem maakt zich zorgen over deze ontwikkeling. Het verrijkt de samenleving wanneer iedereen meedoet. Wij staan voor een sociaal tolerant Arnhem waar ieder persoon zich gewaardeerd voelt. Dit begint met een stad waarin naar elkaar wordt omgekeken. Een buurtgerichte aanpak vanuit de gemeente is noodzakelijk. Spel en ontmoeting verenigen buurtbewoners en bevordert de integratie. Het CDA wil:

- Projecten financieel steunen die een structurele bijdrage leveren aan het bestrijden van eenzaamheid of uitsluiting binnen specifieke doelgroepen (bv. GGZ-doelgroep, senioren, allochtonen). Het CDA denkt daarbij aan maatjesprojecten, respijtzorg voor mantelzorgers of lotgenotencontact.
- Om de diversiteit in de specifieke doelgroepen te onderkennen is afstemming met senioren, kerken, welzijnsverenigingen, moskeeën en de wijkteams nodig. In 2018/2019 moet een evaluatie plaatsvinden en nieuwe projecten worden voorbereid.
- Het stimuleren van een open klimaat naar spirituele zorg met name in de laatste levensfase. Een door de gemeente georganiseerde themadag rondom de (spirituele) zorg inzake de laatste levensfase draagt daaraan bij. Hierdoor wordt beter zichtbaar welke faciliteiten ontbreken en wat de gemeente hierin kan betekenen.
- De buurtdagen en -diners actief stimuleren en financieel ondersteunen.

1.4 Sociale Cohesie

Gezien de toename van de individualisering legt het CDA extra nadruk op de verbondenheid in de wijk. Wij staan voor bruisende wijken waarin naar elkaar omgekeken wordt en het verenigingsleven floreert dankzij de inzet van de buurtbewoners. De gemeente speelt hierin een faciliterende rol. De inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor het opzetten en in stand houden van verenigingen en activiteiten. De gemeente vergroot samen met instanties en inwoners de eenheid in wijken, ook met als doel om eventuele verdere radicalisering van

jongeren tegen te gaan. Iedereen doet mee in de Arnhemse samenleving. Arnhemmers moeten de veelkleurigheid van hun wijk omarmen. Het CDA wil:

- Samen met de sociale en fysieke wijkteams de wijkontwikkelingsplannen concreet maken door het vastleggen van resultaatafspraken en successen actiever delen.
- Overlast en criminaliteit in wijken aanpakken, waaronder het bestrijden van dealen van drugs aan de jeugd nabij scholen. Hiervoor worden per wijk afspraken gemaakt met wijkteams, scholen en omwonenden. Binnen de sociale wijkteams meer aandacht voor (ouderen)mishandeling (door ontspoorde mantelzorg). De meldpunten Veilig Thuis moeten bekend zijn onder Arnhemmers.
- Sociale fragmentatie en enclavevorming tegen gaan door een betere mix van koop- en huurwoningen en een ander toewijzingsbeleid van de woningbouwcorporaties. Een betere integratie van (voormalige) allochtonen. Iedere Arnhemmer heeft de plicht om te integreren. Dit betekent beheersing van de Nederlandse taal en actief burgerschap, betaald werk of vrijwilligerswerk en je fatsoenlijk gedragen. Onvoldoende inzet betekent verlaging van de bijstandsuitkering.

Wij staan voor een samenleving waarin wij zorg dragen voor elkaar en dus ook voor onze oudere generatie. Senioren worden meer dan vroeger geacht om in hun eigen vertrouwde omgeving te blijven wonen. De gemeente helpt hen hierbij. Senioren zouden zich geen zorgen over hun toekomst hoeven te maken. Het CDA wil:

- Versterking van de samenwerking tussen de verschillende spelers gebied van wonen, zorg en welzijn.
- Sport- en bewegingsprogramma's en burgerinitiatieven gericht op het gezond ouder worden. Antwoord op de vraag of het woningaanbod voor senioren aansluit op de vraag.
- Inzetten op ziekte- en zorgpreventie. De gemeente investeert in preventieve programma's bijvoorbeeld samen met de GG en GD, sport en welzijnsorganisaties.
- In nauwe afstemming met zorgaanbieders en vrijwilligersorganisaties als Kruispunt en stoelenproject De Duif meerjarig de opvang- en woningbehoefte voor dak- en thuislozen bepalen. Arnhem voert een sociaal beleid voor deze doelgroep en zorgt voor begeleiding en opvang met waar mogelijk inzet ten behoeve van resocialisatie.
- Aan de verhuishwensen van de huidige bewoners van 'ons Dorp' zo veel als mogelijk tegemoet komen. Voorzieningen (OV/vervoer) zijn voor hen op orde.
- Woningaanpassingen om inwoners langer thuis te kunnen houden. Woningen moeten zo levensloop mogelijk gebouwd worden of aangepast worden, al dan niet met gebruik van moderne ICT-mogelijkheden.
- Op gemeentelijk niveau – naast de wijkteams – een hoogwaardig klein regiecentrum sociale psychiatrie. Dit regiecentrum krijgt als belangrijkste taak erop toezien dat scholing, werk, dagbesteding, sociaal verkeer en huisvesting in regie met zorg worden geregeld.
- Volledige benutting van zorgbudgetten. Als de gemeente geld overhoudt gaat dit terug naar de zorg zelf.

Vrijwilligers, mensen die zich met hart en ziel inzetten voor een ander, vormen een onmisbare schakel in de binding en leefbaarheid van onze stad. Arnhem kent duizenden vrijwilligers die zich belangeloos inzetten. Wij zijn van mening dat deze doelgroep de ruimte moet krijgen om ongehinderd, en met de benodigde ondersteuning, te kunnen doen waar ze in geloven, zich inzetten voor anderen. Het CDA streeft naar sterke verenigingen die hun rol in de samenleving nog actiever kunnen oppakken. Het CDA wil dat:

- Middelbare scholen en instellingen in wijken die een sociale stage willen invoeren vanuit de gemeente extra financieel worden ondersteund. Het CDA wil met alle schoolbesturen successen bespreken of een uitrol in wijken mogelijk is en onder welke condities dit bereikt kan worden.
- Vrijwilligersinitiatieven goed vindbaar maken en onnodige regels schrappen.
- Inspannen voor een loket waar verenigingen diensten kunnen afnemen t.b.v. penningmeesterschap, secretariaat en het ontzorgen van regels.

1.5 De Gemeente Arnhem

Overheden zijn ontstaan om zaken te ondersteunen, om mensen gelijk te behandelen maar ook om de veiligheid van mensen waar mogelijk te handhaven. Jong én oud moeten de ondersteuning krijgen om aan de samenleving mee te kunnen doen. Een veilige thuissituatie staat voorop, waar naast liefde, veiligheid en inkomen aanwezig is. Instanties die bij de zorg betrokken zijn moeten goed met elkaar samenwerken.

Waarborgen van de privacy is van steeds groter belang. Het CDA Arnhem hecht aan een goed functionerende gemeente. Het CDA Arnhem wil:

- Focus op goed taalonderwijs. VVE-programma's in de voorscholen en het basisonderwijs worden aanvullend op de Rijksinkomsten qua uitvoering verbreed zodat meer kinderen met een taalachterstand hiervoor in aanmerking komen.
- Het aantal jongeren zonder startkwalificatie in de komende periode met minimaal 25% laten dalen. Waar nodig worden extra leerplichtambtenaren beëdigd. Scholen die onvoldoende preventieve inzet tonen en/of uitval melden, worden op hun gedrag aangesproken. De gemeente vermeldt jaarlijks via het leerplichtjaarverslag de uitval per school. Een opleiding is een startpunt in de sociale en maatschappelijke omgeving. Als we daar niet in investeren, ontnemen we jongeren de mogelijkheid sociaal te groeien en hun (sociale of financiële) armoede te ontgroeien.
- Inwoners maatwerk bieden. Een aanbod dat aansluit bij de specifieke vraag van (jeugdige) inwoners in het Sociaal Domein (al dan niet met een beperking) zorgt voor actiever participeren en meedoen.
- Inwoners met een smalle beurs maximaal invloed laten hebben op gemeentelijke regelingen, zoals bijzondere bijstand of compensatie aan mensen met een onvolledige AOW. Binnen het Sociaal Domein compensatie van zorgkosten en indicaties integraal en op maat.
- De budgetten Sociaal Domein ontschotten zodat actiever clusteroverschrijdend en programmatisch gewerkt wordt. De inzet wordt zo preventief mogelijk gericht op een inclusieve samenleving. Budget vanuit de Participatiewet en/of de WMO wordt binnen deze raadsperiode naar de jeugdwet overgeheveld. Door een gedegen inzet moeten middelen bespaard kunnen worden ten gunste van de jonge inwoner in Arnhem.
- Jaarlijkse publicatie van de uitkomsten en resultaten van de sociale- en fysieke wijkteams. Jaarlijks worden in de 'staat van de stad Arnhem' zowel de resultaten als doorontwikkeling opgenomen.
- Het functioneren van de sociale en fysieke wijkteams door ontwikkelen en ruimte geven. De sociale wijkteams zijn de regisseur voor inwoners vanuit 1 plan – 1 gezicht. Verwijzingen naar GGZ en andere medische zorgaanbieders worden actief met huisartsen gedeeld.
- Wachtlijsten in de zorg laten verdwijnen. De gemeente zet hier gericht op in, zowel qua inzet als financieel waar nodig.
- Actieve investeringen van de gemeente Arnhem in haar digitale omgeving. Waar nodig wordt zowel kennis (formatie) als programmatuur uitgebreid. Gevolg moet zijn

dat er makkelijk informatie onderling gekoppeld kan worden en op een veilige wijze intern, maar ook ter verantwoording van/aan derden (CBS, zorgaanbieders, etc.) kan worden gedeeld. Datalekken wil het CDA voorkomen in combinatie met maximale privacy.

- Diverse manieren voor de gemeente om met inwoners te communiceren, zowel binnen het gemeentehuis, als op straat en in de wijken. Dit zodat informatie ook voor doven, slechthorenden, digibeten, blinden en slechtzienden beschikbaar en begrijpelijk is. Maar ook voor nieuwe Nederlanders kan actiever met bijvoorbeeld behulp van pictogrammen en filmpjes worden gecommuniceerd.
- Het College van B&W transparant opereert. Jaarlijks worden de resultaten vanuit het coalitieakkoord gebundeld en in huis-aan-huisbladen aan inwoners teruggekoppeld.
- Slim handhaven. Het handhavingsbeleid dient in nauwe samenwerking met de inwoners te worden opgesteld. Meer 'blauw' is niet persé de oplossing voor alle veiligheidsproblemen: door preventieve acties en betrokkenheid kan vaak inzet van blauw al worden voorkomen en het gevoel van veiligheid doen toenemen.
- Coffeeshops later open. De overlast door het gemeentelijke handelen daalt zo blijkt uit landelijk onderzoek. Het aantal coffeeshops blijft op het maximale aantal van 11 staan. Het CDA wil de openingstijden van 9 uur 's ochtends naar 12 uur in de middag verschuiven met openingstijden niet voorbij middernacht. Dit ter ontmoediging van gebruik door scholieren voordat zij op school verschijnen.
- Het cameratoezicht wordt uitgebreid naar wens van de Arnhemmers. Onveilige locaties buiten de binnenstad komen in aanmerking voor cameratoezicht als de bewoners dit wensen.

2 Arnhem Werkt

2.1 Werkgelegenheid

Het CDA streeft naar een eerlijke en duurzame economie: Iedereen moet kunnen profiteren van de economische groei zonder dat we beslag leggen op de grondstoffen voor toekomstige generaties. Iedereen krijgt de kans om met zijn talenten een eigen inkomen te verdienen. Er is te veel werkloosheid in Arnhem, zeker onder de oudere Arnhemmer én onder allochtonen. De oudere werkloze kampt vaak met schulden. Zicht op werk is er niet waardoor afbetaling niet mogelijk is en een uitzichtloze situatie ontstaan.

Het CDA vindt dat iedere fitte Arnhemmer tussen de 18 en 67 jaar moet werken. Dat hoeft niet persé betaalde arbeid te zijn, maar ook werken onder begeleiding, vrijwilligerswerk of dagbesteding noemen wij werk. Het CDA vindt dat inwoners (primair) zelf verantwoordelijkheid dragen voor hun carrière. Inwoners die vanuit een beperking (tijdelijke) ondersteuning nodig hebben, moeten een beroep kunnen doen op de gemeente. Van belang hierbij is dat de gemeente goede contacten onderhoudt met het bedrijfsleven en zorgt voor een aantrekkelijk ondernemersklimaat, goede huisvesting en een (digitale) infrastructuur met vereenvoudigde regels die zo nodig de grenzen opzoeken. Ondernemers moeten in dezen worden ontzorgd, de bureaucratie moet tot een minimum worden teruggebracht en verantwoordingen moeten effectief zijn en nut hebben. Anders worden deze geschrapt. Het CDA Arnhem wil:

- De binnenstad als onze huiskamer; inspanningen om de inrichting verder te verbeteren worden onverminderd voortgezet.
- Straten, pleinen en wijkwinkels die voor iedereen toegankelijk zijn.
- Leegstand tegengaan en een hoogwaardig woon-en werkklimaat ontwikkelen.

- Bij ontwikkelingen van bedrijventerreinen het accent leggen op de herstructurering en revitalisering van de bestaande bedrijventerreinen Het Broek en Rijnpark. Via lobby en provinciale inzet moeten hiervoor middelen worden geïnvesteerd.
- Meer grote evenementen en congressen naar Arnhem halen waarbij sport (Papendal/Indoor Gelderland/BMX), mode (Artez), cultuur (Musis Sacrum/Gelders Orkest/Oostpool) en duurzaamheid/energie (Energie made in Arnhem/Industriepark Kleefse Waard) prioriteit hebben. Behoud en versterking van deze gespecialiseerde bedrijvigheid en specifiek van de hier aanwezige hoofdkantoren.
- Een stevigere samenwerking met Nijmegen en de Euregio door het bundelen van krachten. Met Nijmegen ligt de focus op de thema's sterke binnensteden en bereikbaarheid. Dit moet binnen het provinciale beleid en landelijk leiden tot een krachtig economische klimaat en dus meer banen binnen de regio.
- Ondersteuning van een regionaal uitvoerende organisatie (Economic Board) en een regionaal economische agenda binnen de regio Arnhem-Nijmegen-Wageningen.
- Regionale promotie van Arnhem en Nijmegen samen, waarbij krachten worden gebundeld en economische kracht (o.a. gezondheidszorg, energie- en milieutechnologie en sport) worden gepromoot.
- Meewerken aan moderne vormen van detailhandel zoals markthallen en pop-up stores.
- De regels beter handhaven zodat ondernemers gelijke kansen krijgen. Het CDA denkt daarbij aan het rookbeleid, zowel drank- als horecawet, milieuwetgeving en parkeerregels.
- Het creatief toepassen van de ruimtelijke ordeningsregels waar nodig ten behoeve van de stimulering van de lokale economie, zolang dit de belangen van omwonenden niet schaadt.

2.2 Meedoen

De Participatiewet vergroot de verantwoordelijkheid voor gemeenten om mensen aan de slag te krijgen. Het CDA wil zich inzetten voor betaald werk voor al haar inwoners. Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten. Alles dient er op gericht te zijn jonge en oudere inwoners zonder werk (al dan niet met een fysieke of geestelijke beperking) arbeidsfit aan de arbeidsmarkt af te leveren. Het CDA wil dat:

- Het werkbedrijf Scalabor de gemeente actief faciliteert met het bieden van beschutte werkplekken. De werkplekken dienen gericht te zijn op persoonlijke ontplooiing. De gemeente bedenkt arrangementen op maat om werkloze Arnhemmers weer aan de slag te krijgen. Werkloze Arnhemmers moeten via activering waar nodig dagritme worden bijgebracht. Dit kan in combinatie met het werken via Scalabor. Maar ook deelnemen aan vrijwilligerswerk vergroot het zelfvertrouwen en dagritme als ook het uitbouwen van een CV. Vrijwilligerswerk in combinatie met een uitkering vindt het CDA gewenst.
- Werkloze inwoners duurzaam bij ondernemers geplaatst worden. De gemeente gaat hiervoor werken met lifecoaches. Zij helpen de inwoners verder.
- Jeugd, senioren, statushouders en werknemers, in het kader van een inclusieve arbeidsmarkt waar iedereen meedoet, instromen.

3. Onderwijs, Sport en Cultuur

Elk kind heeft recht op het beste onderwijs. In Arnhem wordt dat gegeven door betrokken leerkrachten voor elk leerplichtig kind. Er zijn ook kinderen die voor -of vroegschoolse educatie nodig hebben om op een goed niveau te kunnen starten aan hun schoolcarrière.

Goed beroepsonderwijs is de basis voor onze economische ontwikkeling en is essentieel om andere sociale treden te beklimmen. Onderwijs legt voor een ieder de basis en kan het verschil maken tussen (sociale) armoede en mogelijkheden in maatschappij en carrière.

Goed georganiseerde sportverenigingen zijn essentieel voor veel inwoners in onze stad. Sport verbreedert, kinderen leren omgaan met winst en verlies en sport, van amateurs tot aan Vitesse, geeft mensen een trots gevoel.

Het CDA heeft een hart voor cultuur. Cultuur voedt de geest en geeft ruimte om op een andere wijze naar zaken te kijken. Wij staan voor cultuur in de wijken, de (muziek)verenigingen en de creatieve sector. Met een mode-opleiding als Artez in ons midden, het Gelders Orkest, Introdans en Oostpool draagt het culturele middenveld in Arnhem qua werkgelegenheid, PR en *branding* haar steentje meer dan bij. Het CDA hecht aan de creatieve sector en de wijkcultuur. Het CDA Arnhem wil:

- Voor schoolkosten extra budget vrijmaken. Stichting leergeld beheert samen met de gemeente dit budget, waar jonge gezinnen die het financieel moeilijk hebben een beroep op kunnen doen.
- Dat de voor- en voerschoolse educatie blijvend en verplicht wordt aangeboden. Dit kan, vanwege de urgentie, geen onderdeel uitmaken van de keuzevrijheid in de wijk.
- Het MBO onderwijs actiever omarmen. MBO-ers vormen een stevig fundament in onze economie en zijn keihard nodig, maar zij worden als groep nogal eens vergeten. Bevorderd moet worden dat het onderwijsaanbod aansluit op de personeelsvraag van werkgevers.
- Passend onderwijs voor elk kind. In de eerste plaats ter versterking van de directe omgeving van een kind (het gezin, de klas) om te voorkomen dat kinderen extra zorg nodig hebben. Maar ook om, bij situaties van zwaardere problematiek (waaronder ook hoogbegaafdheid), samen op te trekken bij de ondersteuning van het kind en zijn omgeving. Het CDA steekt in op nabij onderwijs voor ieder kind.
- Voldoende klaslokalen in de wijken verzorgd door de gemeente. Het CDA staat voor een norm van maximaal 25 kinderen per klas op de basisschool. In groeiwijken, zoals Schuytgraaf wil het CDA flexibel inspelen op de vraag naar klaslokalen door bijvoorbeeld de bouw van extra noodlokalen.
- Dat Sportambtenaren worden ingezet om verenigingen te ondersteunen. Waar mogelijk wordt beheer en onderhoud door leden en vrijwilligers zelf opgepakt
- Niet zonder haar vele Arnhemse vrijwilligers. Daarom zorgt de gemeente, naast het jaarlijkse vrijwilligersgala, actief voor ondersteuning van besturen van sport-, muziek-, en culturele verenigingen met bijvoorbeeld verzekeringen, scholing en ledenwerving.
- Cultuur voor iedereen: Het bezoek aan de schouwburg, dans, festival, toneel en Muis Sacrum wil het CDA promoten. Vooral inwoners met een smalle beurs, jongeren en allochtonen moeten meer dan tot op heden ervaren welke cultuur in Arnhem aanwezig is. Het CDA wil een verschuiving binnen de bestaande subsidies voor specifiek deze doelgroepen, onder andere in combinatie met de Gelrepas.
- De aansluiting tussen de binnenstad en parken zoals Burgers Zoo, Nederlands Open Luchtmuseum, stadsparken en de Hoge Veluwe versterken. Via gerichte gezamenlijke promotie, bijvoorbeeld op het station, zetten we Arnhem beter op de kaart.
- Inzetten op extra kennis verspreiden over onze geschiedenis in Arnhem en de Airborneregio. De slag om Arnhem is in 2019 75 jaar geschiedenis van onze stad en wij willen hier extra budget voor.

4. Openbare Ruimte

Het CDA staat voor rentmeesterschap en dus een eerlijke en duurzame economie. Eerlijk en duurzaam betekent ook: rekening houden met de leefbaarheid en de leefomgeving. De

gemeente schept randvoorwaarden voor een florerende en duurzame economie met zoveel mogelijk draagvlak onder de inwoners.

4.1 Ruimtelijke Ontwikkelingen

De inrichting van de publieke ruimte raakt alle inwoners van de gemeente. Het gaat om het scheppen van een zo goed mogelijk evenwicht tussen wonen, werken en recreëren, tussen economische en ecologische functies. Ruimtelijke ordening is een middel om de leefbaarheid in de gemeente in stand te houden en te verbeteren. De gemeente bereidt zich actief voor op de invoering van de Omgevingswet. Het ruimtelijk beleid is een proces waarbij respect centraal staat. Plannen moeten worden gemaakt met respect voor de omgeving én voor de omwonenden. Het CDA wil:

- Problemen met het bereik van het 4G netwerk in Schaarsbergen oplossen. Alle inwoners in uiterlijk 2022 aansluiten op het 5G netwerk.
- Dat initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen overleggen met omwonenden en belangengroepen om draagvlak voor hun plannen te krijgen.
- Voor alle segmenten van de bevolking voldoende geschikte woningen en dat er naar behoefte wordt gebouwd. Dit houdt in met name extra woningen voor studenten, jonge starters, gezinnen en senioren. Ook kleinschalige woonvormen of hofjes voor dementerende senioren zijn een optie.
- Voorzetting van transformatie van kantoren in betaalbare en luxe appartementen rondom het centrum en locaties met veel voorzieningen.
- Stadsblokken bebouwen en Meinerswijk groen houden met uitzondering van de rode vlekken die nu al aanwezig zijn. Zo beperkt als mogelijk bouwen in de huidige groene structuren binnen en buiten de bebouwde kom van Arnhem.
- Voor wijken zoals Elden en Schaarsbergen, waar inwoners gezamenlijk tot een gedragen gebiedsvisie zijn gekomen, dat de gemeente deze als uitgangspunt neemt bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Bij ingrijpende veranderingen van het straatbeeld worden de betreffende inwoners geraadpleegd.

4.2 Openbare ruimte en duurzaamheid

Arnhem is bekend om haar parken. De kwaliteit van de parken en de leefbaarheid van de wijken moet behouden blijven: Alles moet schoon, heel en veilig zijn. Groen in de stad heeft een positief effect op de gezondheid, luchtkwaliteit, klimaat, biodiversiteit, voedselvoorziening en economie. Het CDA toont al lange tijd haar respect voor mens en natuur door vorm te geven aan het begrip van rentmeesterschap. De ambitie om Arnhem klimaatbestendig te maken moet worden voortgezet. Dat betekent dat bij alle infrastructurele projecten, groot en klein, klimaat-adaptieve maatregelen meegenomen worden. Arnhem mag onderscheidend zijn en door meer bijzondere nieuwbouw op prominente plaatsen in de binnenstad en langs de toegangswegen. Bijzondere architectonische panden maken de gemeente tot een aantrekkelijke woon- en verblijfplaats. De herwaardering van de rijke Arnhemse geschiedenis, zoals het terughalen van de Jansbeek past daarin. Het CDA wil:

- In elke wijk of park gelegenheid die uitnodigt tot ontmoetingen, zoals voldoende bankjes, picknick- en barbecue-plaatsen.

- Groen en voldoende speelgelegenheid voor kinderen en samenkomplaatsen voor jongeren. Het budget voor onderhoud en veiligheid is op peil.
- Onderzoek en pilots om belasting van de binnenstad bij bevoorrading te verminderen: De binnenstad blijft een aangename flaneerzone.
- Meer verticaal groen en bomen in de stad en alle winkelcentra in de wijken. Door de gemeente wordt het dubbele aantal bomen en m2 groen aangeplant in vergelijking met de jaren 2014 – 2018.
- Inwoners actief bij hun buurt betrekken. Juist senioren kunnen overdag hierin als wijkscout of via wijkapps (1.000 ogen principes) een waardevolle rol vervullen.
- Overbodige borden en palen verwijderen en zorgen voor een goede eenduidige bewegwijzering.
- Meer welstandsvrije gebieden zodat experimentele bouwvormen mogelijk worden.
- De Jansbeek ook voor het resterende deel zichtbaar boven de grond halen.
- Duurzaam beheer van openbaar groen. Minder grasmaaien, de aanleg van bloemenweiden, vlinderstruiken en lindebomen zorgen er voor dat wilde bijen, hommels, vlinders en vogels voldoende voedsel en beschutting hebben. De uitvoering van de groene convenanten worden voortgezet.
- Uitvoering van de visie stadslandbouw.
- Meer aanleg van eetbaar groen (fruitbomen, struiken en notenbomen) voor dier en mens in parken en openbare ruimte.
- Water en groen strategisch inzetten en uitbreiden, onder andere door platte daken daarvoor te gebruiken. Dit vermindert hittestress en wateroverlast.
- Volledig energieneutraal zijn in 2030. We zijn dan omgeschakeld van fossiele brandstoffen die vervangen zijn door duurzame energie.
- Onderzoek naar uitbreiding van het warmtenet en nieuwbouwwoningen niet meer standaard aansluiten op het gasnet (CO2 reductie). Bij wijkrenovatie in nauwe afstemming met inwoners onderzoeken of alternatieven aanwezig zijn voor het gasnet (warmtegebruik AVR Duiven).
- De uitstoot van fijnstof als gevolg van houtverbranding verminderen met 50%.
- Duurzaamheid centraal laten staan in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan
- Steun voor Burgerinitiatieven voor het opwekken van duurzame energie.
- Als gemeente lokaal inkopen als onderdeel van maatschappelijk verantwoord inkopen.
- Circulair en energieneutraal werken in afstemming met het bedrijfsleven, bijvoorbeeld bij het scheiden van afval en bij nieuwbouw en renovatie van eigen vastgoed.
- Invoering van diftar waarbij afvalscheiding maximaal financieel wordt beloond.
- Een jaarlijkse parkboomplantdag: Inwoners kunnen hun park een boom schenken en zelf planten en onderhouden. Dit draagt bij aan betrokkenheid met de wijk en ontmoeting.

4.4 Verkeer en Vervoer

Arnhem moet beter bereikbaar worden met voldoende ruimte voor parkeren. De ochtend en avondvertragingen op de Pleyroute/Velperbroek, Apeldoornseweg en Amsterdamseweg moeten verminderen. Op de middellange termijn zal de doorgetrokken A15 tot minder verkeer kunnen leiden, maar voorkomen moet worden dat Arnhem de dupe wordt van de tolheffing. Het CDA wil:

- De bereikbaarheid van de binnenstad met slimme mobiliteitsoplossingen verbeteren. De binnenstad als winkelhart en verblijfsgebied gaat van een 'Place to be' wordt het

een 'Place to buy'. Om de (binnen)stad leefbaar te houden zijn schone en duurzame oplossingen noodzakelijk.

- Snelle en veilige fietsverbindingen tussen de wijken en de binnenstad. Uitbreiding van de snelfietsroutes richting Ede, Apeldoorn en Rheden.
- Maatregelen om sluipverkeer bij het doortrekken van de A15 tegen te gaan. De tolheffing moet bij voorkeur worden geschrapt en anders zo laag als mogelijk worden.
- Een actieplan luchtkwaliteit, met name voor de inwoners rondom de binnenstad waar ongezond hoge concentraties stikstof in de lucht zitten.
- Dat Arnhem de fietsgemeente van Nederland wordt voor wat betreft het wielrennen, BMX en mountainbiken. In samenwerking met Papendal en de fietsersbond worden hiervoor plannen ontwikkeld met respect voor bossen en de parken. Veiligheid voor overige gebruikers van fietspaden moet de veiligheid voorop blijven staan (combinatie langzaam en snelrijders).
- Voldoende ruimte voor (publieke) laadpunten voor elektrisch vervoer.
- Voor voetgangers de rode loper uitleggen. Het verdelen van de (binnen)stad in kwartieren, de rode lopers, de hoofdassen, zeven straatjes, zijn prima initiatieven. Meertalige bebording is noodzakelijk om bezoekers, toeristen (Duits, Engels) en bewoners goed te kunnen verwijzen naar station Arnhem Centraal, Willemsplein, musea, (culturele) gebouwen, fietsenstallingen en parkeergarages.
- Dat slechtzienden en minder validen ook op een veilige wijze hun weg in de (binnen)stad kunnen vinden. Vanuit het mobiliteits- en bereikbaarheidsstandpunt gezien, betreft het dan zowel de realisatie van signaalbeveiligde oversteekplaatsen, blindegeleide stroken, toegankelijke winkels en horecagelegenheden, als het realiseren van meerdere (verdwenen) invalide parkeerplaatsen op strategische plekken in de stad.
- Mobiliteits- en bereikbaarheidsvraagstukken steeds meer een aangelegenheid van de wijkteams leefomgeving i.o.m. wijkbewoners laten zijn. Het CDA blijft aandacht vragen voor realisatie van beveiligde oversteekplaatsen op plaatsen waar veel (kleine) kinderen oversteken, m.n. in de directe omgeving van scholen.
- Fietspaden verbeteren, zowel kwalitatief als qua veiligheid. Afgelegen en donkere plekken moeten goede verlichting krijgen, incidenteel is cameratoezicht noodzakelijk. Het CDA wil meer kleinere fietsenstallingen op strategische plekken in de binnenstad (b.v. bij toegangen van de rode lopers).
- Bij herinrichting van buurten en kruispunten meer aandacht voor de belangen van langzame voetgangers (rollators en scootmobielen).
- Verbeteren van de toegankelijkheid van bussen en bushaltes voor degenen die niet of minder goed ter been zijn.
- De auto een factor van belang laten blijven om de (binnen)stad te bereiken. Beschikbare parkeerplaatsen moeten vindbaar en bereikbaar zijn. Een actuele (dynamische) bebording is noodzakelijk, of moet extra worden aangebracht.
- Het project 'Trolley 2.0' zo snel mogelijk gestalte laten krijgen. Niet alleen als schoon en duurzaam vervoermiddel, maar om plaatsen als Huissen en Elst hiermee binnen bereik van het stadsnetwerk te ontsluiten. Routing en voldoende halteplaatsen op de juiste plek zijn daarbij onontbeerlijk en dienen een voortdurend punt van aandacht te blijven. Ook het speciale OV moet uitgebreid worden zodat mensen die hiervan afhankelijk zijn mobiel blijven.
- De parkeergarages Rozet en Musis een visitekaartje voor de stad laten zijn. Versnelde modernisering van beide garages is nodig, waarbij de toegankelijkheid voor minder validen moet worden verbeterd.
- Dat de parkeerplaatsen op straatniveau een spaarzaam goed in de binnenstad zijn en gekoesterd moeten worden. Het CDA is tegenstander van verdere vermindering van parkeerplaatsen en wil dat de sinds 2011 verdwenen parkeerplaatsen (+/- 300)

aan de randen van de binnenstad terugkomen (bijvoorbeeld Rijnkade, omgeving provinciehuis, terrein Melkfabriek).

- Meer mogelijkheden voor flitsparkeren en andere parkeeracties om ondernemend Arnhem te steunen. Betere communicatie over het 50 cent avondparkeren is noodzakelijk. De parkeerinkomsten moeten voor een groot deel ten goede komen aan (het verlagen van) parkeertarieven en andere vormen van bereikbaarheid vergrotende maatregelen. Het CDA denkt daarbij aan het realiseren van transferia buiten het centrum (b.v. Gelredome, maar zeker ook in Arnhem Noord) i.c.m. een goedkoop OV kaartje.
- Handhaving en uitbreiding van de milieuzone als vanzelfsprekendheid: Handhaving op naleving van venstertijden, evenals strikt toezicht op de verstrekking van (dag)passen. Alles om een aangenaam verblijf in de stad te waarborgen, zowel voor winkelend publiek als voor de clientèle van de horeca (o.a. Korenmarkt).
- Goede bereikbaarheid per trein: Behoud en versterking van spoorknoppunt Arnhem Centraal. Waar mogelijk uitbreiding van de Duits-Nederlandse treinverbindingen (ICE), in nauwe afstemming met provincie en Rijk.

5. Financiën

Het CDA staat bekend als dé partij die staat voor financiële degelijkheid. Na moeilijke jaren is het CDA er trots op dat de coalitie, waar zij deel van uit maakt, de meerjarenbegroting op orde heeft. Binnen de beschikbare middelen investeert Arnhem ook stevig en maakt duidelijke keuzes rondom haar profiel. De investeringen in een aantrekkelijke binnenstad met Eusebius, Musis, vernieuwd marktplein, de Jansbeek terug, een nieuw filmhuis maar ook in de wijkcentra van Presikhaaf en Kronenburg en wijken zoals Malburgen en Schuytgraaf springen direct in het oog. Geplande investeringen in Stadsblokken-Meinerswijk en in Museum Arnhem maken Arnhem nog aantrekkelijker. Het belangrijkste is dat Arnhem breed investeert in het welbevinden van mensen: In alle straten en wijken in de stad, in het Sociaal Domein, in stenen én in groen. Dit zodat jonge en oudere inwoners zich thuis voelen en thuis blijven voelen in Arnhem. Het CDA Arnhem wil:

- Alle belastingen, heffingen, leges en parkeertarieven met maximaal de inflatiecorrectie verhogen (CBS consumentenprijsindex).
- Dat het gemeentelijke weerstandsvermogen in 2022 minimaal 90% bedraagt.
- De tarieven voor riolering en vuilophaaldienst duurzaam kostendekkend laten zijn.
- De toeristenbelasting en precariobelasting blijvend afschaffen.
- Een ontschot budget in het Sociaal Domein. Dit zodat de inwoner vanuit de combinatie van diverse regelingen meer maatwerk geboden kan worden en de uitvoering in samenhang vorm wordt gegeven.
- Veilige en up-to-date ICT-systemen in het gemeentehuis. Dit zodat er veilig en zo efficiënt mogelijk gewerkt kan worden.
- Een wijziging in de referendumverordening: Voor een definitief verzoek zijn minimaal 5.000 ondersteuningsverklaringen noodzakelijk.
- Jaarlijks de inwoners via wijkbladen inzicht geven in de gemeentelijke uitgaven. Bewoners worden op deze manier meer betrokken bij de gemeente.
- We zetten ons in voor het verbeteren van de schuldpositie, om toekomstige generaties geen nota achter te laten.

Speerpunten binnen het komende coalitieakkoord voor de jaren 2018 – 2022 voor het CDA Arnhem zijn:

1. De wijken en het centrum groener vanuit zowel leefbaarheid als ook duurzaamheid, Stadsblokken-Meinerswijk ontwikkelt zich tot ons 'Central Park'.
2. Iedere Arnhemmer draagt bij aan de stad en benut zijn/haar talenten. Dit kan via vrijwillige inzet in de wijk of een vereniging, via werk en via (mantel)zorg voor een ander. Armoede wordt mede bestreden via gerichte inzet op verkrijgen van werk.
3. Arnhem is een gastvrije stad. Dit vertaalt zich via een rijk aanbod van verenigingen en cultuur en lagere parkeerlasten in het stadscentrum.
4. Ondernemers krijgen maximale kans om zich te ontplooien en het onderwijs moet aansluiten op de vraag vanuit de samenleving. Lokale (jonge) economische toppers verdienen gemeentelijke ondersteuning.

Het CDA wil deze coalitieperiode € 10 miljoen **extra** in bovenstaande onderdelen investeren.

Dekking voor deze investeringen wordt onder andere behaald door:

- Doorontwikkeling Van Wijken Weten en herverdeling van budgetten binnen de wijken door efficiënter werken: Minder overhead, meer activiteitenbudget.
- Nauwere samenwerking tussen de sociale en fysieke wijkteams: meer preventieve inzet, zodat overall een kostenbesparing wordt behaald.
- Verlaging aantal inwoners in de bijstand (minder instroom, meer uitstroom naar werk).
- Meer vrijwillige inzet vanuit de inwoners in hun wijk, wat in 2022 een besparing van 5% op het budget Van Wijken Weten oplevert.